

Remissvar på En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98)

Statskontoret lämnar synpunkter på utredningens förslag om att inrätta en ny prövningsmyndighet utifrån vår kompetens om styrning och organisering av statlig och statligt finansierad verksamhet. Vi gör även ett medskick om vikten av tillsyn vid regelförenklingar. Vi avstår från att svara på utredningens övriga förslag.

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om ny prövningsmyndighet.

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om ny prövningsmyndighet

Statskontoret avstyrker förslaget om en ny prövningsmyndighet. Statskontoret anser inte att utredaren presenterar tillräckligt starka skäl för att bilda en ny myndighet. Utredningen saknar underlag som tydligt visar och underbygger att en ny myndighet kommer att leda till en mer effektiv, flexibel och förutsebar miljöprövning. Förslaget är därtill inte i linje med regeringens förvaltningspolitiska inriktning som anger att nya myndigheter endast ska bildas i undantagsfall, om uppgiften eller verksamheten inte kan passa in i befintliga myndigheter.

Regeringen har också fastslagit att det totala antalet myndigheter i statsförvaltningen ska minska, vilket talar emot förslaget. Även om regeringen också har sagt att statsförvaltningen ska bli mindre fragmenterad är det inte ett tillräckligt starkt skäl för en så pass omfattande åtgärd.

Det saknas tillräckliga belägg för en ny prövningsmyndighet

Statskontoret avstyrker förslaget av flera anledningar. Utredningen har exempelvis svårt att bedöma hur förslagen kommer att påverka möjligheten att nå riksdagens miljömål inklusive klimatmålet. Det saknas också mer precisa beräkningar på de samhällsvinster som utredaren menar kan uppstå när prövningen koncentreras till en ny myndighet. Därtill vilar utredningens beskrivningar av utmaningar i allt för hög utsträckning på uttalanden från verksamhetsutövare. Statskontoret anser även

att utredaren genom att föreslå en ny myndighet i delar talar emot sig själv. Utredaren skriver till exempel att den samlade bilden är att de flesta mål och ärenden hos både domstolarna och länsstyrelserna handläggs inom rimlig tid. Därtill verkar mark- och miljödomstolarnas ärendehantering i många avseenden fungera väl. Varför utredningen ändå förordar att vissa av uppgifterna flyttas till en helt ny organisation framstår därmed som oklart.

Om det är som utredaren bedömer; att befintliga utmaningar främst är en följd av antingen oreglerade förhållanden, dubbelreglering eller en alltför otydlig eller komplex reglering finns andra mindre riskfyllda åtgärder för regeringen att tillgå än att bilda en ny myndighet. Regeringen bör använda sig av tillgängliga styrmedel och just se över regleringen på området samt säkerställa en tydlig ansvarsfördelning mellan aktörerna i det befintliga systemet. Några av utredningens övriga förslag innefattar sådana åtgärder. Regeringen bör därför invänta vilka effekter som en eventuell implementering av dessa förslag ger. Statskontoret vill också uppmärksamma att vissa av utredningens övriga förslag kan ha en negativ effekt på både handläggningstiderna och förutsägbarheten för företagen. Förslaget om en förändrad samrådsprocess kan vara ett sådant förslag.

I utredningen framkommer även att brist på bland annat resurser hos prövningsmyndigheter, myndigheter med partsställning och remissmyndigheter påverkar effektiviteten, både på systemnivå och i de enskilda prövningarna. Detta talar för att regeringen bör se över hur finansieringen av prövningen kan bli mer långsiktig.

Utredningen har underskattat de risker och nackdelar som förslaget innebär

Statskontoret anser inte att utredaren i tillräcklig grad har beaktat de nackdelar och risker som finns med att flytta befintliga uppgifter till en ny myndighet. Statskontoret har vid flera tillfällen lyft att bildandet av nya myndigheter är förenat med stora kostnader. Handläggningstiderna kan öka och det tar ofta tid att etablera en ny styrning och realisera samordningsvinster.¹ Statskontoret ser att det finns en risk att utredningen har underskattat dessa samlade kostnader. Statskontoret vill också lyfta att det är många nya EU-krav på miljöområdet som ska implementeras under kommande år. Målet för regeringen bör vara att dessa omhändertas inom ramen för befintliga myndigheter, inte genom att bilda nya myndigheter.

¹ Se bland annat Statskontoret (2018:18), *Ombildningen till en sammanhållen polismyndighet*; Statskontoret (2017:17), *Inrättandet av Upphandlingsmyndigheten. Slutrapport*; Statskontoret (2021:15), *En analys av organisationsstrukturen för museimyndigheterna*.

Regeringen kan överväga koncentration till färre länsstyrelser

Om regeringen vill gå vidare med förslag anser vi att förslaget om att koncentrera prövningen till ett färre antal länsstyrelser är bättre än att bilda en ny myndighet. Statskontoret bedömer att det är en åtgärd som tillsammans med andra åtgärder kan innebära att förutsättningarna för en enhetlig prövning stärks. Förslaget är betydligt mindre långtgående än att bilda en ny myndighet och är därmed både mer kostnadseffektivt och mindre riskfyllt. Om regeringen skulle gå vidare med det här alternativet bör den noga överväga hur uppgiften ska koncentreras och till vilka länsstyrelser. Det är också viktigt att regeringen säkerställer en långsiktig och stabil finansiering av uppgiften, som överensstämmer med de förväntningar som finns avseende handläggningstider och enhetlighet.

Regelförenklingar kräver tillsyn

Statskontoret uppfattar att utredningen lämnar vissa förslag som innebär att tillstandsregler förenklas och i viss mån mildras. Minskade krav behöver följas upp med en välfungerande och eventuellt utbyggd tillsynsverksamhet. Länsstyrelserna behöver därför ha tillräckligt med resurser för arbetet. Statskontoret bedömer att det är av vikt att regeringen omhändertar behovet av tillsyn i den fortsatta beredningen.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredare Tora Färnström föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Tora Färnström